

PRZYGOTOWANIE PIERWSZOKOMUNIJNE W DOKUMENCIE WSKAZANIA DUSZPASTERSKO-KATECHETYCZNE ARCYBISKUPA METROPOLITY BIAŁOSTOCKIEGO

FIRST COMMUNION PREPARATION IN THE DOCUMENT “PASTORAL AND CATECHETICAL GUIDELINES OF THE ARCHBISHOP OF BIAŁYSTOK”

The Eucharist, as “the source and summit of the whole Christian life” demands solid parish catechesis that refers to the catechumenal model, allowing children to effectively prepare for full and conscious participation in the sacramental life of the Church. The “Pastoral and Catechetical Guidelines of the Archbishop of Białystok for Preparing Children for the Sacrament of Penance and Reconciliation and First Holy Communion in the Archdiocese of Białystok” present a diocesan formation program entitled “To Meet with the Lord Jesus.” The article will present the program for preparing children for the sacrament of penance and reconciliation and First Holy Communion, which is the main subject of the document. The discussed document outlines all actions aimed at leading children to a personal encounter with Christ in the sacrament of the Eucharist. This goal can be achieved through a program divided into four stages: remote preparation (religious upbringing in the family and parish), proximate preparation (school and parish catechesis), immediate preparation (intensive catechesis), and mystagogical deepening (sacramental formation). The document emphasizes the active participation of parents, the role of the parish priest and catechists, and the integration of children into the life of

the parish community. The aim of these activities is to ensure that children have a profound and conscious experience of the sacraments and to foster their spiritual growth.

Key words: parish catechesis, catechumenate, First Holy Communion, “To Meet with Lord Jesus” program, Archdiocese of Białystok.

Wstęp

Eucharystia jako „źródło i szczyt całego życia chrześcijańskiego”¹ domaga się solidnej katechezy parafialnej, która pozwoli dzieciom na skuteczne przygotowanie się do pełnego i świadomego uczestnictwa w życiu sakramentalnym Kościoła. *Wskazania duszpastersko-katechetyczne Arcybiskupa Metropolity Białostockiego dotyczące przygotowania dzieci do sakramentu pokuty i pojednania oraz Pierwszej Komunii Świętej w Archidiecezji Białostockiej*², w dalszej części artykułu nazywane skrótowo *Wskazaniami duszpastersko-katechetycznymi*, są dokumentem prezentującym archidiecezjalny program formacyjny zatytułowany „Na spotkanie z Panem Jezusem”. Jest to program oparty na modelu katechumenalnym³, który w Archidiecezji Białostockiej od dawna już funkcjonował w wersji studyjnej w formie elektronicznej. Po wielu latach pracy i starań Wydziału Katechetycznego Kurii Metropolitalnej Białostockiej program ten doczekał się wydania w formie drukowanej jako pomoce do parafialnej katechezy pierwszokomunijnej. Powstanie materiałów do programu „Na spotkanie z Panem Jezusem” wymagało współpracy wielu środowisk katechetycznych skupionych wokół wspomnianego Wydziału Katechetycznego Kurii Metropolitalnej Białostockiej, a także Centrum Edukacji Nauczycieli w Białymstoku.

Materiały pierwszokomunijne składają się z zeszytów i teczek katechisty, plansz dydaktycznych oraz teczek dla katechizowanego. Zarówno zeszyty, plansze, jak i teczek zostały profesjonalnie opracowane graficznie. Każdy detal został starannie zaprojektowany. Ważną rolę w opracowaniu materiałów dydaktycznych odegrała np. zastosowana kolorystyka zeszytów i teczek katechisty. W klasie I dominuje kolor niebieski, oznaczający wodę sakramentu chrztu

¹ KK 11, KKK 1324.

² *Wskazania duszpastersko-katechetyczne Arcybiskupa Metropolity Białostockiego dotyczące przygotowania dzieci do sakramentu pokuty i pojednania oraz Pierwszej Komunii Świętej w Archidiecezji Białostockiej*, https://katecheza.archibial.pl/images/download/I_Komunia_instrukcja_2023.pdf (dostęp: 25.11.2023), dalej: WDKAMB.

³ Zob. E. Młyńska, *A Catechumenal Model of Catechesis to Prepare Children for First Holy Communion in the Archdiocese of Białystok*, „Rocznik Teologii Katolickiej” 19 (2020), s. 171.

świętego. W klasie II jest to kolor fioletowy, wskazujący na pokutę, klasa III związana jest z kolorem żółtym, oznaczającym światłość i w końcu w klasie IV kolor zielony to kolor nadziei, ale też chrześcijańskiej codzienności. W każdym zeszyte katechista może odnaleźć zarówno scenariusze spotkań dla dzieci, jak i dla rodziców oraz wiele aneksów z dodatkowymi materiałami przydatnymi do pracy formacyjnej, które znajdują się w teczkach pomocy. Niezwykle ważną pomocą jest zestaw dużych plansz zbindowanych, do których dołączone są naklejki elektrostatyczne, pozwalające uzupełniać odpowiednio plansze. W przyszłości powstanie także dedykowana programowi „Na spotkanie z Panem Jezusem” oraz materiałom pierwszokomunijnym specjalna strona internetowa.

W związku z ukazaniem się nowych archidiecezjalnych materiałów pierwszokomunijnych do programu „Na spotkanie z Panem Jezusem” zaistniała konieczność przypomnienia wskazań duszpastersko-katechetycznych odnośnie do przygotowania pierwszokomunijnego w Archidiecezji Białostockiej oraz ukazania w sposób szczegółowy całego cyklu formacji dzieci i ich rodziców. Stąd też z dniem 1 września 2023 roku wszedł w życie nowy dokument podpisany przez Metropolitę Białostockiego abp. Józefa Guzdkę, który „zawiera podstawowe wskazania dotyczące przygotowania dzieci do przyjęcia i przeżywania sakramentu pokuty i pojednania oraz Pierwszej Komunii Świętej w Archidiecezji Białostockiej”⁴.

Archidiecezjalne dokumenty dotyczące przygotowania pierwszokomunijnego

Należy podkreślić, iż *Wskazania duszpastersko-katechetyczne* z 1 września 2023 roku nie są pierwszym dokumentem traktującym o przygotowaniu pierwszokomunijnym w Archidiecezji Białostockiej. W ciągu 30 lat od reorganizacji struktury Kościoła w Polsce, w najnowszej historii Kościoła białostockiego, sprawy katechetyczne były wpisane w priorytety działań duszpasterskich Archidiecezji Białostockiej. Stąd też metropolici białostoccy lub Wydział Katechetyczny Kurii Metropolitalnej Białostockiej, wytyczając konkretną linię w działaniach pastoralnych oraz dla uporządkowania spraw związanych z przygotowaniem pierwszokomunijnym w dekretach, komunikatach czy instrukcjach, wskazywali na przebieg i sposób formacji dzieci przygotowujących się do Pierwszej Komunii Świętej.

W roku 2000 abp Stanisław Szymecki wydał *Dekret dotyczący przygotowania i udzielania dzieciom sakramentu pokuty i Eucharystii*, któremu towarzyszyła *Instrukcja duszpastersko-katechetyczna do dekretu w sprawie przygotowania*

⁴ 4, WDKAMB.

*i udzielania dzieciom sakramentów pokuty i Eucharystii*⁵. Dokument wprowadził trzyletni cykl formacji dla uczniów klas I-III szkoły podstawowej, aby umożliwić dzieciom świadome przeżywanie sakramentów pokuty i Eucharystii. Dokument podkreślał konieczność uzupełnienia szkolnych lekcji religii o formację liturgiczną oraz przejście od przygotowania indywidualnego do formacji wspólnotowej. Formacja katechumenalna obejmowała etapy takie, jak: dziękczynienie za chrzest, sakrament pokuty przed Pierwszą Komunią Świętą oraz celebrację Pierwszej Komunii Świętej i jej rocznicy. Instrukcja zalecała równoczesną formację rodziców, aby mogli wspierać dzieci w duchowej drodze i codziennych obowiązkach. Formacja dzieci miała być prowadzona metodami liturgicznymi, a za jej realizację byli odpowiedzialni kapłani, katecheci, rodzice i wspólnota parafialna.

Kolejnym dokumentem, poprzedzającym *Wskazania duszpastersko-katechetyczne* z 1 września 2023 roku, był wydany 27 września 2004 roku przez abp. Wojciecha Ziembę *Komunikat dotyczący katechezy parafialnej przygotowującej dzieci do I Komunii Św. w Archidiecezji Białostockiej*⁶, w którym metropolita białostocki, zwracając się do rodziców w sprawie katechezy parafialnej przygotowującej dzieci do Pierwszej Komunii Świętej, podkreślił, że rodzina jest kluczowym miejscem katechezy, a parafia pełni ważną rolę w życiu każdego chrześcijanina. Przypomniął, że katecheza trwa przez trzy lata: w klasie pierwszej dzieci, odwołując się do swego chrztu, pogłębiają swoją przynależność do Kościoła. W drugiej przygotowują się do sakramentów pokuty i Eucharystii, a w trzeciej pogłębiają życie eucharystyczne. W *Komunikacie* arcybiskup zachęcił rodziców do aktywnego uczestnictwa w procesie przygotowania do Pierwszej Komunii Świętej oraz do wspierania dzieci własnym świadectwem wiary.

Rok po *Komunikacie* abp. Wojciecha Ziembę została wydana *Instrukcja duszpastersko-katechetyczna dotycząca przygotowania i udzielania dzieciom sakramentów pokuty i Eucharystii*⁷, podpisana przez dyrektora wydziału katechetycznego. Instrukcja ponownie zaleca, aby katecheza odbywała się w parafiach i trwała trzy lata. Zakres treściowy przygotowania do sakramentu pokuty i Eucharystii pozostał bez zmian. Instrukcja podkreśla także, że katecheza powinna być procesem ciągłym, związanym z rokiem liturgicznym i obejmującym naukę liturgicznych pieśni oraz przygotowanie do służby liturgicznej. Rodzice są

⁵ Zob. I Synod Archidiecezji Białostockiej, Białystok 2002, 294-300.

⁶ W. Ziemia, *Komunikat dotyczący katechezy parafialnej przygotowującej dzieci do I Komunii Św. w Archidiecezji Białostockiej*, dokument nr 669/04, Archiwum Wydziału Katechetycznego Kurii Metropolitalnej Białostockiej.

⁷ *Instrukcja duszpastersko-katechetyczna dotycząca przygotowania i udzielania dzieciom sakramentów pokuty i Eucharystii z 31 sierpnia 2005*, „Wiadomości Kościelne Archidiecezji Białostockiej” 2 (2007), s. 56-63.

zachęceni do aktywnego udziału w przygotowaniu dzieci, a parafia, wspierana przez księży, katechetów i animatorów, jest uprzywilejowanym miejscem dla katechezy sakramentalnej.

Katechumenalny model w katechezie pierwszokomunijnej

Każdy z opublikowanych dotychczasowych archidiecezjalnych dokumentów zarówno w swojej treści, jak i formie utrzymywał jedną linię pastoralną. Uprzywilejował w formacji pierwszokomunijnej katechumenalny model parafialnej katechezy sakramentalnej. Stawiano przede wszystkim na stopniowe, głębokie i wspólnotowe wprowadzanie dzieci w życie chrześcijańskie. Podyktowane było to tym, że tradycyjne programy katechetyczne często skupiały się na przekazywaniu podstawowych informacji teologicznych i praktycznych (np. związanych z przygotowaniem do samej ceremonii). Jako że przygotowanie do Pierwszej Komunii Świętej powinno być jednym z najważniejszych momentów w życiu katolickiego dziecka i jego rodziny, katechumenalny model przygotowania wydaje się być najbardziej odpowiedni. Powszechna w Kościele praktyka chrztu dzieci domaga się więc uzupełnienia o dalszą formację. Konieczne jest zatem wprowadzenie wtórnej inicjacji, która będzie kształtować chrześcijański styl życia po chrzcie świętym. Taką potrzebę wyrażał już w latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku papież Jan Paweł II. Wskazywał na odczuwalne „(...) zwłaszcza w krajach o starych tradycjach chrześcijańskich, w krajach europejskich «wycieńczenie» naszego wewnętrznego chrześcijaństwa, tego, co powinno być owocem naszego chrztu”⁸. Zatem katechumenalny model w formacji sakramentalnej w kontekście nasilających się zjawisk, takich jak różnicowanie pod względem kulturowym społeczeństwa krajów Europy, postępująca sekularyzacja czy dające o sobie znać ideologie ateistyczne i antyteistyczne, które nie tylko sprzeciwiają się Kościołowi, ale religii jako takiej, wydawał się być nieodzowny. Wspomniane nasilające się zjawiska nie sprzyjają rozwojowi wiary człowieka XXI wieku. Kościół musi ciągle poszukiwać nowych dróg dotarcia do człowieka z Dobrą Nowiną. Jedną z takich dróg jest odnowienie w Kościele katechumenatu, o którym wspomina Sobór Watykański II⁹, a po nim kolejni papieże¹⁰.

⁸ Jan Paweł II, homilia w parafii św. Marii Goretti w Rzymie, 31 stycznia 1988 roku (https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/it/homilies/1988/documents/hf_jp-ii_hom_19880131_parrocchia-maria-goretti.html (dostęp: 25.11.2023)).

⁹ Zob. Sobór Watykański II, Konstytucja o liturgii świętej *Sacrosanctum Concilium*, 64.

¹⁰ Papieska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, *Dyrektorium o katechizacji*, Kielce 2020. Zob. punkty 2, 61, 64, 328 *Dyrektorium o katechizacji*.

Główne założenia programu „Na spotkanie z Panem Jezusem”

Z perspektywy czasu można powiedzieć, iż dotychczasowe archidiecezjalne dokumenty katechetyczne związane z przygotowaniem pierwszokomunijnym stanowiły swoiste „pastoralne preludium” do zatwierdzonego we wrześniu 2023 roku we *Wskazaniach duszpastersko-katechetycznych* programu „Na spotkanie z Panem Jezusem”. Katechumenalny model przygotowania dzieci pierwszokomunijnych jest kontynuacją poprzednich działań duszpasterskich w Archidiecezji Białostockiej i jest mocno obecny w nowym programie. Inspiracja starożytnym katechumenatem oferuje głębsze i bardziej zintegrowane podejście, które obejmuje zarówno formację intelektualną, jak i duchową. Model ten w aspekcie teologicznym opiera się na fundamentalnych zasadach, które podkreślają w sposób szczególny znaczenie wspólnoty, sakramentów oraz ciągłego wzrastania w wierze.

Ksiądz Arcybiskup Metropolita Józef Guzdek, zwracając się do katechistów we wstępie do programu pierwszokomunijnego, przypomniał o zaszczytnej misji Kościoła, jaką jest „doprowadzenie dzieci do świadomego i osobistego spotkania z kochającym i przebaczącym Chrystusem w sakramencie pokuty i pojednania oraz do zjednoczenia z Nim w Komunii Świętej”¹¹. Droga do realizacji tej zaszczytnej misji, jak i osiągnięcie celu w podejmowanym przez Kościół białostocki programie formacyjnym, została nakreślona szczegółowo w dokumencie *Wskazania duszpastersko-katechetyczne*, który, jak to zostało wskazane na samym jego początku, nawiązuje także do obowiązujących w Polsce „Wskazań Konferencji Episkopatu Polski z dnia 29.08.2020 roku”¹².

W koncepcji programu formacyjnego da się zauważyć, iż integruje on życie rodzinne, szkolne i parafialne, angażując wszystkich odpowiedzialnych za katechezę w proces duchowego wzrastania dzieci. Cele, zadania i metody poszczególnych etapów formacji są w nim jasno określone, co pozwala na skuteczne przygotowanie dzieci do ich pełnego i świadomego uczestnictwa w Eucharystii. Proces przygotowania dzieci do jej przyjęcia jest zorganizowany w kilku etapach, mających na celu wprowadzenie ich w pełnię życia sakramentalnego Kościoła.

¹¹ J. Guzdek, *Słowo Metropolity Białostockiego*, [w:] *Na spotkanie z Panem Jezusem*, red. E. Młyńska, J. Wyszygiel, L. Jakoniuk, B. Skłodowski, z. 1, „Bóg mnie wola”: scenariusze spotkań z dziećmi klas pierwszych, scenariusze spotkań z rodzicami, Białystok 2023, s. 5.

¹² *Wskazania Konferencji Episkopatu Polski dotyczące przygotowania dzieci do przyjęcia i przeżywania sakramentu pokuty i pojednania oraz Pierwszej Komunii Świętej (zatwierdzone uchwałą KEP 43/386/2020 z dnia 29 sierpnia 2020 r.)*, <https://opoka.org.pl/News/Polska/2020/przygotowanie-dzieci-do-sakramentu-pokuty-i-pierwszej-komunii-swietej> (dostęp: 25.11.2023)., zob. 4, WDKAMB.

Etapy przygotowania pierwszokomunijnego¹³

Wskazania duszpastersko-katechetyczne bardzo jasno ukierunkowują na etapowość przygotowania pierwszokomunijnego. Dokument wyróżnia ich cztery:

- Przygotowanie dalsze: rozpoczyna się ono w okresie wczesnego dzieciństwa i obejmuje wychowanie religijne w rodzinie oraz uczestnictwo w życiu liturgicznym parafii.
- Przygotowanie bliższe: odbywa się na lekcjach religii w szkole oraz katechezie sakramentalnej w parafii, obejmując klasy I i II szkoły podstawowej.
- Przygotowanie bezpośrednie: ma miejsce w klasie III i polega na uczestnictwie dzieci w katechezie szkolnej oraz w parafii.
- Etap mistagogiczny: realizuje się w klasie IV, koncentrując się na dalszym rozwijaniu życia eucharystycznego i pokutnego poprzez realne doświadczenie wspólnoty wiary i miłości oraz poprzez aktywne zaangażowanie w życie wspólnoty parafialnej.

Wskazania organizacyjne katechezy

Dokument Metropolity Białostockiego zwraca uwagę na to, że odpowiedzialnym za organizację katechizacji w parafii jest proboszcz. Wynika to z obowiązków, jakie Kodeks Prawa Kanonicznego¹⁴ nakłada na niego w momencie objęcia parafii. W ramach wsparcia procesu katechetycznego proboszcz, do realizacji programu formacyjnego, dobiera odpowiednie osoby, które dokument *Wskazania duszpastersko-katechetyczne* nazywa katechistami. Katechiści z ramienia proboszcza są odpowiedzialni za katechezę sakramentalną w parafii. Przygotowując dzieci do sakramentów sami też wymagają odpowiedniej formacji. Katechistami mogą być kapłani, osoby konsekrowane, katecheci szkolni lub animatorzy ruchów i stowarzyszeń. Proces katechizacji wymaga ścisłej współpracy między duszpasterzami, katechetami szkolnymi, katechistami i rodzicami. *Wskazania duszpastersko-katechetyczne* przypominają, aby spotkania katechetyczne odbywały się regularnie, zgodnie z ustalonymi etapami, przy zastosowaniu metod liturgicznych, takich jak celebrowanie liturgiczne, medytacja znaków i symboli oraz modlitwa wspólnotowa¹⁵. Ważnym elementem dokumentu jest wskazanie, iż katecheza dzieci komunijnych powinna odbywać się w parafii zamieszkania dziecka, a nie w parafii, gdzie znajduje się szkoła¹⁶. W *Dyrektorium katechetycznym Kościoła katolickiego w Polsce* widzimy, że

¹³ Zob. 7, WDKAMB.

¹⁴ KPK 776-777.

¹⁵ 29-30, WDKMB.

¹⁶ Zob. 16, WDKMB.

inicjacyjna katecheza parafialna wspiera i dopełnia szkolne nauczanie religii¹⁷. Dopuszcza się jednak, w wyjątkowych sytuacjach, celebrację uroczystości Pierwszej Komunii Świętej poza parafią po uprzedniej formacji w rodzinnej parafii¹⁸. Przyjęcie Pierwszej Komunii Świętej odbywa się na zakończenie klasy III (ok. 10 roku życia dziecka). Ze względu na szczególne okoliczności (wiek dziecka, niepełnosprawności, trudności rozwojowe, zaniedbanie wychowawcze itp.) dopuszcza się wyjątki w procesie przygotowania poprzez zindywidualizowane podejście do każdego przypadku¹⁹. Ważnym momentem w życiu parafii, na co zwraca uwagę dokument *Wskazania duszpastersko-katechetyczne*, jest także organizacja rocznicy Pierwszej Komunii Świętej²⁰.

Treść katechez sakramentalnych

Arcybiskup Metropolita we wspomnianym już słowie wstępnym do programu „Na spotkanie z Panem Jezusem” w zarysie zaprezentował także treści, jakie będą przedmiotem 4-letniego cyklu:

W klasie pierwszej dzieci będą mogły obudzić w sobie świadomość przyjętego sakramentu chrztu świętego, w klasie drugiej przygotować się do sakramentu pokuty i pojednania, w klasie trzeciej zostaną wprowadzone w tajemnicę sakramentu Eucharystii i po raz pierwszy będą uczestniczyły w sposób pełny we Mszy Świętej, a w klasie czwartej będą uczyły się żyć we wspólnocie Kościoła²¹.

Przedstawiona tematyka formacyjnych spotkań ma swoje szczegółowe omówienie w opublikowanym dokumencie *Wskazania duszpastersko-katechetyczne*. Znajdują się one w częściach III i VI, gdzie zostały, obok podziału treści na cztery lata formacyjne, wskazane także tematy spotkań oraz propozycja ich realizacji w konkretnym miesiącu i miejscu (np. kościół, salka katechetyczna)²². Przygotowanie obejmuje:

¹⁷ „Inicjacyjna funkcja katechezy winna znaleźć swe urzeczywistnienie głównie w parafii, nawet wówczas, gdy, w przypadku dzieci i młodzieży, nauczanie religii odbywa się w szkole. W ten sposób inicjacyjna katecheza parafialna dopełnia szkolne nauczanie religii. Przejęcie inicjacyjnej funkcji katechezy przez duszpasterstwo parafialne wynika z eklezjalnej natury samej katechezy”, 53, DKKKP.

¹⁸ Zob. 17, WDKMB.

¹⁹ Zob. 19, WDKMB.

²⁰ Zob. 8, WDKMB.

²¹ J. Guzdek, *Słowo Metropolity Białostockiego...*, s. 5.

²² Zob. 21-25, WDKMB oraz rozdział VI WDKMB.

- Pierwszy rok formacji: „Bóg mnie woła”²³ (spotkania mają na celu uświadomienie dzieciom, że od chrztu świętego należą do rodziny dzieci Bożych i Bóg nieustannie, na różne sposoby, przywołuje je do siebie).
- Drugi rok formacji: „Biegnę na spotkanie”²⁴ (spotkania zwracają uwagę na kształtowanie w dzieciach postaw związanych z sakramentem pokuty i pojednania. Nie chodzi jednak wyłącznie o postawy pokutne, ale o wychowanie moralne w ogólności i przygotowanie do spotkania z Jezusem Miłosiernym).
- Trzeci rok formacji „Razem świętujemy”²⁵ (spotkania wprowadzają dzieci w obrzędy liturgii Mszy świętej oraz bezpośrednie przygotowanie do sakramentu pokuty i pojednania oraz Eucharystii).
- Czwarty rok formacji: „Kochamy Jezusa”²⁶ (spotkania dają wyraz potrzebie pielęgnowania przez dzieci zażyłej więzi z Jezusem, której pogłębianie jest głównym celem formacji chrześcijańskiej).

Jak widać z przedstawionych powyżej treści formacja dzieci do sakramentu pokuty i pojednania oraz Pierwszej Komunii Świętej w Archidiecezji Białostockiej, dzięki rozłożeniu jej na 4-letni cykl, pozwala na etapowe wprowadzanie dziecka na drogę wtórnej inicjacji chrześcijańskiej. Jak nadmienienia Arcybiskup Metropolita „przygotowanie oraz przeżywanie pierwszej spowiedzi i Pierwszej Komunii Świętej powinno przechodzić przez kolejne etapy”²⁷. Wszystko po to, aby przygotowanie pierwszokomunijne nie było wydarzeniem chwilowym, okazjonalnym, ale aby rzeczywiście zmierzało do permanentnej formacji dzieci i ich rodziców.

Aktywne uczestnictwo rodziców

Przygotowanie dzieci do sakramentu pokuty i pojednania oraz Eucharystii wymaga aktywnego zaangażowania rodziców. *Wskazania duszpastersko-katechetyczne*

²³ Zob. E. Młyńska, J. Wysztygiel, L. Jakoniuk, B. Skłodowski (red.), „Bóg mnie woła”: scenariusze spotkań z dziećmi klas pierwszych, scenariusze spotkań z rodzicami, [w:] *Na spotkanie z Panem Jezusem*, z. 1, Białystok 2023.

²⁴ Zob. E. Młyńska, J. Wysztygiel, L. Jakoniuk, B. Skłodowski (red.), „Biegnę na spotkanie”: scenariusze spotkań z dziećmi klas drugich, scenariusze spotkań z rodzicami, [w:] *Na spotkanie z Panem Jezusem*, z. 2, Białystok 2023.

²⁵ Zob. E. Młyńska, J. Wysztygiel, L. Jakoniuk, B. Skłodowski (red.), „Razem świętujemy”: inicjacja liturgiczna dzieci klas trzecich, nabożeństwa i obrzędy, biały tydzień, scenariusze spotkań z rodzicami, [w:] *Na spotkanie z Panem Jezusem*, z. 3, Białystok 2023.

²⁶ E. Młyńska, J. Wysztygiel, L. Jakoniuk, B. Skłodowski (red.), „Kochamy Jezusa”: scenariusze spotkań z dziećmi klas czwartych, scenariusze spotkań z rodzicami, [w:] *Na spotkanie z Panem Jezusem*, z. 4, Białystok 2023.

²⁷ J. Guzdek, *Słowo Metropolity Białostockiego...*, s. 5.

poświęcają ich roli wiele miejsca²⁸. W trakcie formacji pierwszokomunijnej dzieci należy zapewnić ich rodzicom możliwość uczestniczenia w katechezach oraz zachęcać do kontynuowania formacji w domu poprzez konkretne zadania domowe. Współpraca z rodzicami polega na zapoznaniu z treściami i metodami formacji, aby mogli efektywnie wspierać kształtowanie wiary swoich dzieci. Treść katechez dla rodziców w programie „Na spotkanie z Panem Jezusem” jest skorelowana z tematyką spotkań dzieci, aby ułatwić następnie dialog katechetyczny w rodzinie. Program zachęca, aby spotkania z rodzicami miały formę warsztatów i ewangelicznych rewizji życia. Szczególną troską w formacji pierwszokomunijnej należy otoczyć rodziców żyjących w związkach niesakramentalnych, ukazując im ważne miejsce w Kościele i zachęcając ich do zaangażowania w jego życie. Tego rodzaju formacja pomaga rodzicom nie tylko lepiej przygotować dzieci do sakramentów, ale także umacnia ich własną wiarę i zaangażowanie w życie Kościoła.

Podsumowanie

Katechumenalny model przygotowania do Pierwszej Komunii Świętej w Archidiecezji Białostockiej obecny w programie „Na spotkanie z Panem Jezusem” jest osadzony głęboko w teologii oraz oferuje całościowe podejście do formacji sakramentalnej. Włączenie wspólnoty, rodziny oraz długotrwała formacja duchowa i intelektualna pomagają dzieciom i ich rodzinom lepiej zrozumieć i przeżywać wiarę. Model ten nie tylko stwarza sprzyjające okoliczności przygotowania do przyjęcia sakramentu Eucharystii, ale również integruje uczestników z życiem Kościoła, wzmacniając ich więzi z Bogiem i wspólnotą wiernych.

Wszelkie działania, jakie zaleca dokument *Wskazania duszpastersko-katechetyczne* obejmują doprowadzenie dzieci do osobistego spotkania z Chrystusem w sakramencie Eucharystii. Realizacja założonego celu jest możliwa poprzez formację, która jest podzielona na etapy. Program formacyjny „Na spotkanie z Panem Jezusem” eksponuje znaki liturgiczne, słowo Boże i obrzędy liturgiczne. Stałym elementem spotkań formacyjnych jest także modlitwa proponowana w różnej formie. Stanowi ona ważne ogniwo w wychowaniu dzieci do nawiązania osobistej relacji z Bogiem. Głównym celem i zadaniem katechezy pierwszokomunijnej, a w szczególności katechezy parafialnej, jest doprowadzenie dzieci do zjednoczenia z Jezusem Chrystusem. Realizuje się to w czteroletnim programie formacyjnym „Na spotkanie z Panem Jezusem”, który od września 2023 roku został wprowadzony dokumentem *Wskazania duszpastersko-katechetyczne* Arcybiskupa Metropolity Białostockiego dotyczące

²⁸ Zob. 32-36, WDKMB.

przygotowania dzieci do sakramentu pokuty i pojednania oraz Pierwszej Komunii Świętej w Archidiecezji Białostockiej.

Słowa kluczowe: katecheza parafialna, katechumenat, Pierwsza Komunia Święta, program „Na spotkanie z Panem Jezusem”, Archidiecezja Białostocka.

Bibliografia:

1. Guzdek J., *Słowo Metropolity Białostockiego*, [w:] *Na spotkanie z Panem Jezusem*, red. E. Młyńska, J. Wyszygiel, L. Jakoniuk, B. Skłodowski (red.), z. 1, „Bóg mnie woła”: scenariusze spotkań z dziećmi klas pierwszych, scenariusze spotkań z rodzicami, Białystok 2023, s. 5-6.
2. *Instrukcja duszpastersko-katechetyczna dotycząca przygotowania i udzielania dzieciom sakramentów pokuty i Eucharystii z 31 sierpnia 2005*, „Wiadomości Kościelne Archidiecezji Białostockiej” 2 (2007), s. 56-63.
3. *I Synod Archidiecezji Białostockiej*, Białystok 2002.
4. Jan Paweł II, homilia w parafii św. Marii Goretti w Rzymie, 31 stycznia 1988 roku (https://www.vatican.va/content/john-paul-ii/it/homilies/1988/documents/hf_jp-ii_hom_19880131_parrocchia-maria-goretti.html (dostęp: 25.11.2023)).
5. *Katechizm Kościoła Katolickiego*, Poznań 1994.
6. *Kodeks Prawa Kanonicznego*, Poznań 1983.
7. Konferencja Episkopatu Polski, *Dyrektorium katechetyczne Kościoła katolickiego w Polsce*, Kraków 2001.
8. Młyńska E., *A Catechumenal Model of Catechesis to Prepare Children for First Holy Communion in the Archdiocese of Białystok*, „Rocznik Teologii Katolickiej” 19 (2020), s. 171-185.
9. Młyńska E., Wyszygiel J., Jakoniuk L., Skłodowski B. (red.), „Bóg mnie woła”: scenariusze spotkań z dziećmi klas pierwszych, scenariusze spotkań z rodzicami, [w:] *Na spotkanie z Panem Jezusem*, z. 1, Białystok 2023.
10. Młyńska E., Wyszygiel J., Jakoniuk L., Skłodowski B. (red.), „Biegnę na spotkanie”: scenariusze spotkań z dziećmi klas drugich, scenariusze spotkań z rodzicami, [w:] *Na spotkanie z Panem Jezusem*, z. 2, Białystok 2023.
11. Młyńska E., Wyszygiel J., Jakoniuk L., Skłodowski B. (red.), „Razem świętujemy”: inicjacja liturgiczna dzieci klas trzecich, nabożeństwa i obrzędy, biały tydzień, scenariusze spotkań z rodzicami, [w:] *Na spotkanie z Panem Jezusem*, z. 3, Białystok 2023.
12. Młyńska E., Wyszygiel J., Jakoniuk L., Skłodowski B. (red.), „Kochamy Jezusa”: scenariusze spotkań z dziećmi klas czwartych, scenariusze spotkań z rodzicami, [w:] *Na spotkanie z Panem Jezusem*, z. 4, Białystok 2023.
13. Papieska Rada ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji, *Dyrektorium o katechizacji*, Kielce 2020.
14. Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*.
15. Sobór Watykański II, Konstytucja o liturgii świętej *Sacrosanctum Concilium*.
16. *Wskazania duszpastersko-katechetyczne Arcybiskupa Metropolity Białostockiego dotyczące przygotowania dzieci do sakramentu pokuty i pojednania oraz Pierwszej*

- Komunii Świętej w Archidiecezji Białostockiej*, https://katecheza.archibial.pl/images/download/I_Komunia_instrukcja_2023.pdf (dostęp: 25.11.2023).
17. *Wskazania Konferencji Episkopatu Polski dotyczące przygotowania dzieci do przyjęcia i przeżywania sakramentu pokuty i pojednania oraz Pierwszej Komunii Świętej (zatwierdzone uchwałą KEP 43/386/2020 z dnia 29 sierpnia 2020 r.)*, <https://opoka.org.pl/News/Polska/2020/przygotowanie-dzieci-do-sakramentu-pokuty-i-pierwszej-komunii-swietej> (dostęp: 25.11.2023).
  18. Ziemba W., *Komunikat dotyczący katechezy parafialnej przygotowującej dzieci do I Komunii Św. w Archidiecezji Białostockiej*, dokument nr 669/04, Archiwum Wydziału Katechetycznego Kurii Metropolitalnej Białostockiej.